

میلعلما وه

ی هلا ی نیوکتو ی عیرشت رماوا

مدآ رب هکنلام مدجسد هب ادخرما ن دوپ ی نیوکتا ی ی عیرشت ی سر رب

مئشه هسلج - ق - 1413هـ مرحم مئشه - ی نیوکتا تیلانو

تانا یب

ی نار هط ی نیسد ن سحمد محمد دبسد جاد الله تعیا

هّرسد الله سّدق

ی‌جاد رکذ و رکف مامت؛ مینیبی م میراد نلاً هک نیمه. دنروایه سنج [و] دنک تراجت دنوری م^۱ دنده [و] دشورف اجنیا دروایه ار سنج ناً؛ دروایه هچ [هک تسا نیا]، دنکی م تکر د دراد هک ی‌عقوم [زا] دریدت عفنم و هداقتسا ردقچ

هب [دنکی م هک ی‌راکل و ا دهد ماجنا ار ربمغیبر بقه ترایز هکنیا زا لبق، دوری م هندیم [هب ی‌تقو] ار و امشر گیگ و دهدی م ماجنا ی‌هتسکشاپوت سد ترایز کی دوری م امارت حا هکنیا ای [دوری م رازاب! دنکی م تکر د هک م ت مسه نیشام ی‌تقو ات دینیبی م اهر از اب رد طقف و دینیبی مذ [مردرد]

نیا زا [و] دهد ماجنا ار لامعا نیا دور بل و ابش ن امه دوز دهاوخی م، دوری م هکم هب م هک ی‌تقو ش نتر ب مارحا سابل و د هک دنکر بصد دناوتی مذت عاسود! دیایب نورید مدر و آرد ار شردپ هک ی‌تنعل مارحای جاد نیا [زای کی] زا، مینقر هکم هب هک ی‌رفسن آرد! مامدینش مدوخ نم، م‌بوگی م مراد هک نیا! دشاب ش یار بردقنیا «!؟ م‌بیایب نوریدی تنعل مارحانیا زا درید ار ام‌دیای مذ خیشاً نیا»: تفگی م [هک] مدینش اه اتسا ی‌تخد هلسم

خدا رحمت کند آقا شیخ صدرای اراکی را، شنیدم فوت کردند. پیرمردی بود؛ برای خودش حالی داشت. آن سالی که ما مشرف شدیم، روحانی کاروان ما بود. خب پیرمرد است، بین مکه و مدینه حدود هشتادنود فرسخ فاصله است، حرکت از مدینه به مکه آن هم با این ماشین‌هایی که همه سرباز هستند [و] آفتاب می‌خورد، قدری مشکل است. آن وقت این مردم با آن کیفیت [به مکه] آمدند. ما تقریباً نزدیک ظهر حرکت کردیم، شب حدود ساعت ده‌وخرده‌ای به مکه رسیدیم، همه خسته [و] کوفته. گفتیم شب می‌خواهیم، استراحتی می‌کنیم و فردا می‌رویم اعمال عمره (طواف و سعی و تقصیر و...) را انجام می‌دهیم. [اما] این ملت پایشان را در یک کفش کرده بودند و این پیرمرد را مجبور کردند که باید بلند شوی بیایی، همین امشب ما از لباس احرام بیرون بیاییم و راحت شویم! واقعاً من دلم به حال این بنده خدا سوخت که با چه حال نزاری [رفت]. هرچه ایشان به آنها گفت: «به خدا من دیگر جان ندارم، به خدا رمق ندارم» [اثر نداشت]. آخر یک شب بگیری بتمرگی! آخر مگر چه مشکلی دارید؟! خب [فقط] دو تا لباس احرام تنتان است!

چ د و هرمع لامعا نید مارحاش شوپ موادت باباحتسا

^۱ 462: ص 5، ج 5، ماکدلاً بینهت

الله لوسر لاق: ملاسلا هیلع هییا ن ع رفعج ن بدمح ن ع، ی‌راصنلاً دامت ن ب الله دب ع»
قراجت عاینغلاً اچ د و هز ن کولملا اچ د هیف نوکی ن امز س انلا ی‌لع ی‌تای: ملس و هلا و هیلع الله ی‌لص
«هلسم نیکاسملا اچ د و

306 - 303 ص 2، ج 2، ی‌مقلا ریست

لاقف... ع ادولاً اچ د ملس و هلا و هیلع الله ی‌لص الله لوسر عم انجج د: لاق س ایع ن ب الله دب ع ن ع
اچ د و قراجتلا اهطاسوا اچ د و هزنلا ی‌تما عاینغاً اچ د اهدن ع و ان املس ای... همایقلا طارشاً ن م ن ا
«هعمسلا و عایرلا مهوارقف

19 - 8 ص 4، ج 4، ی‌سانش داعم

تفگ و ا هک س ایع ن ب الله دب ع زا»

ی‌لص ادخل و سر ن آ زا سپ... میدش فرشم اچ د هب ع ادولاً اچ د رد ملس و هلا و هیلع الله ی‌لص ادخل و سر اب ام و عاینغاً، نامز ن آرد! ناملسی... هک تسا ن آ تماق تاملعاً زا هک ی‌تسر دهب: دومرف ملس و هلا و هیلع الله و تراجت ی‌اریدت ما زا نیطسوت م اچ د و، تسا جرف ت و حیرفت ی‌اریدت دنوری م اچ د هب هک ن م تما نادنمتورث «: بتسا ترهش و تیسو و ی‌امندوخ ی‌ار ب ن م تما زا عارفق اچ د و، بتسا شورفو و دیرخ

هکمه بی تقوی هشیمه² آقا¹. دیابن ورید مارحازا چد و هرمع نیب ناسنا تسا بحتسمه کی تلاحرد
 متفر رفسد چنبراهچ لادات [ناشیا]. دنیا می مذ نورید مارحازا لاصا چد و هرمع نیب، دنوشی م فرشم
 دقع کی هک مارحان از ناسنا بی نعید. تساروطنیمه [ناشیا میور] و مدید مدوخ ارش رفسد کی؛ دنا
 ردقنأ میضق نیا [ی لو]. دشاب متشاد نتهید ار مارحاساب تسا بحتسمه ی لو، دیای م نورید تسای سفند
 رگه!؟ دیای می مذ نورید مارحازا ارچ: «دنیوگی م! دنکی م بجعتن ویناحور زا یلیخ هک تساسونامریغ
 «!؟ دیامادند ماچنا ار لامعا»

خلاصه، این بنده خدا [آقا شیخ صدرای اراکی] را مجبور کردند بیاید آنها را ببرد و طواف را
 انجام دهند و سعی کنند و بعد هم تقصیر کنند. خلاصه خیلی [اذیت شده بود].

مادما هک مامدرکی طلاغ هچنم، آقا: «تفگی م؛ درکی م میلاگ و موگش [و] ام ردپش پید دود مدمآ
 هکی دارفانایم زا بی نعید؛ دود تبرق دصقش دصق مهادخندب نأ و «! مهادش ی ناحور ادخ یاضری ارب
 نام ه میقب؛ تسامتشاد تبرق دصق منادی م هک ار یکی نیا، دناهدش ناوراک ی ناحور مراد غارسنم
 نورید مارحازا و دود مدربار اهنیا و دود متفر تیفیک نأ ابدرم ریپ نیا تقونأ. دنتسه روجام هک الله عاشد
 دود مدر و آ

رگا؟ تسالوبقم و ادخ می ضرما عقاو، دهد ماچنا چد تیفیک نیا ابدهاوخب می صخش رگا بخ
 [اچنا [زا] ش دوخ ابی سک، دنورد هکمه بد دنهاوخی م ناریا زا هکی جاجد دنک ملاعانا لا دینک ضرف
 ! میرنگه!؟ دنوری م رفند دنج، درواید دناوتی مذ مه لامتسد کی تی تد

تایاور و ن آرق داننسا هبرکنم زا یهذ و فورعم هبرما ن دود بجاو

تسا مارد، دیوشی م بکترم دیراد امش هک ی لامعانا نیا: «دنکض ارتعا ی سکرگا [لاهل کی لع]
 می اضنقا نم فیلکت و مراد [ار] مدوخ هب صاخ فلکانش نم: «دیوگب وا [و] «! دیوشی م بکترم ارچ
 [دیامرفی م ن آرق]؟ تسیچ ام میفیظو»، «! دنک

3. ﴿رَكْمًا نَعْنَوْهُ فَوْرَعْمًا نَوْرُمَايُو رِيْحًا يَلِيْلًا نَوْعَدِيْهُمَّا مُكْتَمًا نَكْتَلُو﴾

نانشن مدرم هیدار حلاص و ریخ هار و دنک ریخ هب توعد هک دنشاب می تما نیلمسم نایم رد دیاب: «
 دنک [رکنم زا یهذ و] فورعم هبرما و دند

دراد می بوجو رما رب تلاد [نکتلو] رد] ملا. دنشاب دیاب: دنکی می بوجو رما میا

4. دود رکنم زا یهذ و فورعم هبرما ساسار ب ملاسلا میلع ادهشلا دیست کرد مامت

دیامرفی م تایاور زا می ضعبرد⁵. میراد رکنم زا یهذ و فورعم هبرما هب عجار می رایسب تایاور
 هبرما میضیرف و د نیا هک دنربی م رسد هب خلاف و می رانگتسر و تایید رد ربمغیب تما می تقوات
 می می تسپ و تلذ هب، دش کرت میضیرف و د نیا می تقو؛ دشاب متشاد دوجو اهنأ رد رکنم زا یهذ و فورعم

¹ 441: ص 4، ج 4، می فاکلا

«ن میمر حُمَلَابٌ بِبَشْتِيْلٍ وَ اَصِيْمَةٌ سَبْلِيْلَانِ اَلْحَا اِذَا جَحَلَا يَلِيْلًا قَرْمَلَابٌ عَمْتَمَلَلِيْ غَبْنِيْ: لاق ملاسلا میلع الله دبع می با ن ع»
 می حاجب عتمت فرم و چد و) دنکی م عتمت، چد ندیسر ارفن نامز ات هرمع نایم رد هکی سکی ارب تسامتشاش: «همجرت
 سابل). دهد رارقا همرحم میبش ار دوخلاد و دشوینن هاریپ، دش جراخ مارحازا و لیمکتش امرم هکی ماگند (درو می
 (دروایذ نورید نتهزار مارحازا

² می نار هط می نیسد نیسخدمحم دیسد هملاع

³ 104: میأ (3) نارمعال فروس

⁴ 273: ص 1، ج 4، می مزاروخ، ملاسلا میلع نیسحلا لتقم

«... إِنَّمَا خَرَجْتَ لِطَلْبِ الْإِصْلَاحِ فِي أُمَّةٍ جَدِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، أُرِيدُ أَنْ أَمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهِيَ عَنِ الْمُنْكَرِ...»
 «... 18: ص، نیسحلا تا عمل

«... خروج من برای اصلاح امت محمد صلی الله علیه و آله می باشد. من می خواهم امر به معروف نمایم و نهی از
 منکر کنم...»

⁵ 283- 117: ص 16، ج 4، تمعیشلا لئاسو هب دوش عوجر

مُبتَرَم: دراد هک ی بتارم اپ فورعم هپرما هَلُئِسم [هلمج زا]؛ میراد یرایسب تاپاور هَنیمز نیا رد ماقم رد ناسنا اَدعِب، دنک یریگه رانک ناسنا اَدعِب، ح پیرصت هُبتَرَم مود هُبتَرَم، هراشا هَلُحَرَم لوا تسای بوجو ماکحا اهَنیا مامت. 2 دسر برتل کشم و رنتخس و رتلااب لِحارم هپر ماکنیا ات، دیابیرب [ی لمع لئاسم نیا سپ. درادب اور [و] دنک ار جاش دوخن مؤمن ناردارب هپرتبس نی گدنز لوط رد دیابن املسم هک 3!؟ دوشی م هچ

دارفا لامعا ی نطاب تاهج رب ناسنا علاطا مدع

ره ی لمع هُریس، مینک ضرع مینساوخی م هکی بلطم و میدوبش ناید ددصر د اجنیا اتام هکی مکد هپش هار و درنگی م هچش نطاب رد صخشدنیا مکنیا [اما]. دوخل ماک و ل ماکت ریسم رد تسای صخشد لائمه ابینم. میرادن ی سرتسد تاهج نیا هپ و میرادن هَلُئِسم نیا رب ی علاطا ام، تسای هَنوگچ ادخ یوسد ار مار دل مع نیا؟ تسای هَنوگچش دوخن نطاب رد صخشدنیا. دهدی م ماجنا ار تامرحم ی قساف صخشد ساسا رب ایدهدی م ماجنا هلماجم و حماسم و وهسد ساسا رب ار لمع نیا ایاً: دهدی م ماجنا ی ساسا هچر رب راتخم ایهدش راک نیا هپر طضم ایاً؟ دهدی م ماجنا و تسای ل هاج ای، دهدی م ماجنا و تسای ملاء؟ دانع هک مینکی م ماگن [طقف] ام. میرادن ی سرتسد تاهج نیا هپر ام؛ تسای لمع کی ی ناسف تاهج اهَنیا؟ تسای ای تسای تداء؟ دهدی م ماجنا ی ساسا هچر رب [مینادی من]، دهدی م ماجنا ار ی مار دل مع دراد ی صخشد ماجنا ترورض ساسا رب؟ دراد تموادم لمع نیا رب تساهتم ایهدرک تردابم ائادتبنا؟ تسای تداء؟ ترورض ریغ ساسا رب ایدهدی م

اجبات تواضق زا زیهرپ و نومؤمن اعفا تحص هپر مد موزا

هپر عجار دناوتی من، دنکن ادیب علاطا صخشد کی ل عفا ت ایصوصخ زا ناسنا ی تقو اتی لکروط هپر رب ار دوخن مؤمن ردارب ل عفا دیابن مؤمن: میراد تاپاور رد هک تسای ساسا نیمه رب. دنک تواضق و بوخل عفا لا و؛ دنک لمع تحص رب دیاب، دنیبی م و ا زا ی فلاخل عفا ارهاظ [ی تقو] 4. دنک لمع تحص ی م قرف هَلُئِسم تقوناً، تفرگ ماجنا هبتَرَم دنچ [و] دش رارکت دیدرگا! دنکی من تحص هپر مد هک ار میراد تاپاور کی رد. منکی م ضرع هک؛ دنک

1 181 ص 6، ج، ماکدلاً بینهت

اوتواغت و رکتما ن ع اوهند و فورعملاب اورما ام ریخ بس اتلا ل از ی لا: ل باق هئا، ملس و هلا و هیلع الله ی لصد ی بئلا ن ع»
ض رلا ی فر صان مهل ن کیم و ض عب ی لع مهضعب طلس و تا کر بلا مهنم تعز ن کا ن اولعفی م اذبا؛ ی وقتلا و ربلا ی لع
«عامسلا ی فلا و

2: مقیلع، 93 ص، 13 ج، راونا ع لطم

دومرف هک هدش تاپاور هلا و هیلع الله ی لصد لوسر ترصد زا»

راکرد رگیدکی هپر و دنیا من رکنم زا ی هذ و فورعم هپرما هکی تقو ات دود دهاوخ ح لاص و ریخ رب مدرم رما هتسویب?
طلسم ی ضعب رب اهنا زا ی ضعب و، دوشی م تفرگ اهنا زا اهتکرد، دنک لرت ار لمع نیا ماگره؛ دنناسر یرای اوقت و کفید
«(ق قحم)». دود دهاوخن نیمز و ناسا رد اهنا ی ارب یروای چیه هکی ل احر د دندرگی م

2 281 و 280 ص، 4 ج، راونا ع لطم؛ 135 - 131 ص، 16 ج، هعیشلا ل ناسو هپر دوش عوجر

3 4، ج، راونا ع لطم هپر دوش عوجر، ناً بتارم و طیارش و رکنم زا ی هذ و فورعم هپرما فرابرد رتشیب علاطا تاهج
276 - 284 ص

4 362 ص، 2 ج، ی فاکلا

ل باق م لاسلا هیلع الله ی بع ی با ن ع» قال امیر المؤمنین علیه السلام فی کلام له: «ض ع امر اخیک علی احنه حتی یاتیک
ما یغلبک منه و لا تظنن بکلمة خر جت من اخیک سوءاً و انت تجد لها فی الخیر محملاً». همجرت

رب ار تدوخ [ن مؤمن] ردارب رما: دومرف تسای ن اشیا زا هکی ملاک رد نیمؤملاریما: دومرف م لاسلا هیلع قداص ماما»
هپر. دیابید و تیوسه ی تسای [قسط کی هپر] و ت ن ظ هیلغ ثعاب هکی زیچ و ا زا هکی نامز ات ن ک لمع ناً هجو نیرتهید
(ق قحم) «». ی بایی م ی حبص هجو ناً ی ارب هکی ل احر د، ربم دبن مانگ هدش رداص ت ردارب زا هکی ملاک

622 ص، 2 ج، ل اصخلا

«ار د ع هلس متلاف ار د ع هلد دجت مد ن باق ار د ع کی خلاً باطلا: [م لاسلا هیلع ن نیمؤملاریما ل باق]»

تحصربلمدناسنا مکیوداتفه راب و دشلمدتحصربنمؤمرداربلعفرابداتفه اتد رگا
1! بتسا صقدشنامیا رد، درکذ

یم ار لعف کپ طقف ام بتسا تیاهنی، بلعفتهد و روظنم [و] لعف ماجنا یارب یعاود نوچ
رد ار شفلاخ هبج نآ اذل؛ میوشی مندهجوتم ار نآ، متفرگ ماجنا تهجد هچ بلعف نیا [هکنیا اما]، مینیب
مینکی ملمدفلاخیانعم نآ ریدو میریگی مرظن

[و] مدرکی متحصصی اسلج رد نم تفگی؛ درکی ملقذ نار هط یربنم نیا قاً زا یکی مدینش
و دندشی متهد کپ هجوتم طقف، دندرکی متحصصی تقو [هک] دوینیا مه ناشیا تداع. متفری م ربنم
ربنم رانکی یادخه دنب زور کپ دنتخادنا یم ار ناشمشچ طقف تمس کپ هب دندرکی ماگد ار تهجد کپ
یم ار شمشچ دراد ناشیا هک یتهجد نآ دید. دشیم دنم رهب ناشیا بلاطم زا تشاد و دوید هتسشن اقا
اقاً نیا هک [تسا] ملسم و دنکی ماگد نوریب هب مرجنپ نآ زا دراد ی نژ و تسا میاسمه هرجنپ، دزادنا
و دوشی مندهجوتم هک مه یرگید سک و تسا رظن² حمطم و بسانم ییاج! دنکی ماشامت ار اجنا دراد
ربنم اقا: «تفگ [صخشن ن]، دما و دش مامت ناشیا تحصصی تقو! (ی لعای) و تحصص لوغشم مه اقا
ناشیا! «دنک تقد یردق؛ دنک تاعارم یردق دیاب ناسنا رخا!؟! ناسم نیا... باهت تحصص نیا... ربمغیب
نژ نآ هب دیراد تسا تعاس کپ امش!؟ دیدرکی م راکهچ امش:» تفگ: «؟ میامدرک راکهچ امرگه:» تفگ
نم [درکی ماگد نوریب هب] مرجنپ زا تعاس کپ هک نژ نآ:» تفگ: «!؟ نژ مادک:» تفگ: «! دینکی ماگد
تدوخ! نم هذی دیدی م ار نژ نآ تعاس کپ ی تشاد تدوخ سپ! بجع:» تفگ: «! مدرکی ماشامت متشاد
دروا، درک دنلب ار اقا نیا:» نیشنب نم یاجه ابی و ت لاد، بخذ ی لیخ! ی تخادنا یم ار تمشچ ی تشاد
دوب متفرگ رارق ی امیواز رد صخشن نآ [نوچ]! دنیبی منار ییاج دید، تسشن [اقا ن] بشدوخ ی اجرس
ار اجنا دراد [یربنم] هکنیا باسح هب و اهنتم! درکی م قرفش امیواز یربنم ی اقا نیا؛ دوب ادیب اجنا هک
بتشاذگی م اقا باسح هب ار لمع نیا، دنکی ماشامت

هشیمه ناسنا» هکنیا. دوشی متوهبم اعاو ناسنا هک تسه ی فئاظا و فنار ظردقن آ هنیمنز نیا رد
میراد م لاسا رد هک تسای تاروتسد نیرتم هم زا یکی اعاو «دنکل مدتحصرب ار نمؤم ردار بلعف دیاب

تحصربلمد و فورعم هبرما موزلا هلئسم ود نیب عمج هجو

مینک اهر ار صخشن نآ آیا؟ مینک راکهچ میدرک دهاشم ار ی نیب و رهاظ مار دام رگا، فرطن نآ زا
؟ دوشی م هچ رکنم زا یهذ و فورعم هبرما ی عرش مکد نیا سپ!؟ دهد ماجنا دهاوخی می لمع ره [ات]
، دهدی م ماجنا ار نیا دراد نآ رطاخ هب و ا و هدوب لمع نیا رد ی حلاص ضرغ دیاش هکنیا فرصه ابیا
دهد ماجنا ی لمع ره معماجر رد و دیایی سکره! دوری م رانکل ناسم نیا سپ بخذ؟ [مینک اهر ار وا دیاب]
نآ ربی علاطا ام و دراد لعف نیا رد ی بوخ ضرغ کپ صخشن نیا تسا نکم هکنیا هناهب هب ام و
نیا امی فیلکت و ی عرش مکد [هکلب، تسینج یحصص نیا] ریخن!؟ مینک اهر ار هلئسم نیا، میرادن ضرغ
مینیبی م امش زا ایضق نینچ ام:» میدرکذت و ا هب، دوشی م رارکت و ازال لمع نیا میدید ی تقو هک تسا
هچ هب، ی تسه ملاء رگا؟ ی ملاء ای ی لهاج ایضق نیا هب تبسن امش ابیا؛ تسا نیا [راک نیا] ی عرش مکد

1: 173 ص، تعیرشلا حابصم

او مولف لا! و اهدحأ ی لع م کجولق تنأماط نإف ألیوأت نبعبس اهولواتف هبم اهنور کنتستة بالصخی فمکناو اذ اذ...
«هبم م کسفنأ ی لع راکنلاب ی لوأ متأف ألیوأت [نوعبس] نبعبس هیلع اهرتسیه بالصخی فهور دعت م تید م کسفنأ
یوزلا عرشملا زال قده هب، 525 ص، 19 ج، قحلا قاقا

[ملاسلا هیلع قداصلا اقا] اذ بلغک عن اخیک ما تکره، فاطلب له العذر الی سبعین عذرا، فإن لم تجد له عذرا، فقل
لنفسک: لعل له عذرا لا نعرفه:» هجرت

و یارب، یرادی م دنیا شوخان ار نآ هک دیسر و ت هب ی زیچ تنمؤم ردار بلعف ماگد:» دومرف م لاسلا هیلع قداص ماما
ی منار نآ م هک دشاب متشاد یرذع دیاش: وگب تدوخ اب، ی تفایذ یرذع و یارب رگا سپ. رذع داتفه اتد شاپ رذع لابند هب
(قحقم) «:» مناد

2 «اشامت یاج؛ روظنم:» نیعم گنهر ف

صخش نیا [هک] دش هجوت می تقو دعب و دهد رکذت ناسنا دیاب «؟ می هدی ما جنا ار لمع نیا یراد تهج و می هلا ما کحا اب یزابل و دوهج و دانع رگم هتشدانل عف نیا نداد ما جنا رد می ضرغ چیه و هودب ملاء بهر ما رد [می نعید]؛ دزادریب لآاب بتارم نآ بهر هک تسا نیا می عرشد فیلکت، سوو و یوو ه زا تعباتم دهد جرخ بهر تیدج رکنم زا می هذ و فورعم

اما دنکی ما رجا نیلمس عمماجر رد لاعم دناوخذ هک تسا می فیلاکت و ما کحا بهر طوبرم هلمسم نیا ام، تسا هنوگچ ادخ اب صخش نیا باتکوباسد لآاد هک تسا نیا میتفگ هک می ایضق نآ زا ام [دارم] رد تمایق زور رد صخش نیا؛ میراند ربخ ام، دهدی ما جنا می الماعم هچ و اب ادخ؛ مینادی منار نیا بهر ار باتک و باسد و اهراک مه ادخ؛ میتسیند بو یغلام لاع و میراند علاطا ام، دریگی ما جی معوم هچ تسا هدادن ام تسد

می سک دنیب ناسنا رگا هک تسا نیا هفیظو نمؤمن ناوخوا و نینمؤمن ار دارب نیبو نیلمس عمماجر رد می تقو لحارم نآ [زا] دعب. رادقم نیمه بهر؛ دهد رکذت، دنکی مکرته ار می بجاو ای دوشی می فلاخ بکترم. تسا ملامسا تموکد بهر طوبرم لئاسم هقیق. نیمه؛ دریگب دوخ بهر می تحاربات تلاد تقون، دراند رثا دید تسا یرگید بلطم نیا، تسا هنوگچ ادخ می وسه بهر شریسم و هار صخش نیا مکنیا اما! رادقم نیا بهر ¹ق. نلاخلا س افنا ددعب الله لی قُرْطَلا؛ میراند علاطا نآ زا ام [هک]

می دهدهاشم ناسنا هک می فلاخ روما بهر تبسن رکذت: تسام دهعرب مدرم نیبرد می هفیظو نیاربانب؛ دشاب هتشدان لآوا دیاب ناسنا. تسا می نیقیناسنا یرب هک می هتشدان ملاء مکنیا زالبق ناسنا [رگا] نیاربانب نیا بهر زونه هک می تلاد رد، «هدرک² شغ اجنیا رد ناشیا؛ هده بکترم می فلاخ لمع اجنیا رد ناشیا»؛ تسا مارحل معن نیا سفن دوخ، تسا هتشدان شور و یرب لآاما هیضق می پایوز و هدرکن ادیب هجوت هلمسم دورب صخش نآ دوخ غارس دیاب، دش هیضق هجوت لآاما ناسنا مکنیا زا دعب. تسا مارحل معن نیا دوخ نارگید بهر می سک بیع دیابن، نتفگ زا دعب می تد. درانگب نیامرد و اب ار هلمسم و دنک تبص و اب و دوش عفر لاکشا نآ دیاب. دوشی م بکترم ار فلاخ لمع نیا می لکشم رطاخ بهر صخش نآ دیاش؛ دیوگب اهنیا هلمه بهر هجوت نودب ناسنا [رگا]. درادی مریب فلاخ لمع نیا زا تسد مه صخش نیا نآ عفر اب هک تسا فلاخ و مارحلش دوخ نیا، دربب ار صخش می وریا و دنک و گزاب مدرم نیامرد ار لمع نیا

لمع زان تشادزاب و حلاص و ریخ بهر توع و رکنم زا می هذ و فورعم بهر ما میضق نیاربانب می پایوز رب ناسنا مکنیا زا دعب [هتیل]، تسا نیلمسم مامت نیب کترشم می عرش مكد کی، رکنم و فلاخ و بیدات ماقمرد دیاب ماگنآ. دوش علطمش تایصوصخ زا و دنک ادیب علاطا رکنم ل عاف صخش نآ رما تسا هلمسم کی نیا. دیابریب صخش نآ حلاصا

ادخ؟ تسا هنوگچ ادخ می وسه و هار، داد ما جنا ار فلاخ لمع نیا صخش رگا مکنیا رگید هلمسم؟ تسا هنوگچ و هار تایصوصخ و؟ دوپ دهاوخ می صخش هنوگچ و دهدی ما جنا می الماعم هچ و اب می پایوز رب ماگچیه ام و دراند علاطا هیضق نیا رب ناسنا نوچ [مینکی می مکنی میناوتی منام دراوم نیا رد] تسادج هلمسم نیا، درک میهاوخ ادیب علاطا صخش لد

دوخ هفیظو بهر کیره لمع و رضخ ترصد و می سوم ترصد هفیظو توافه

هک ل احن یعرد. دنک و گزاب مدرم یرب مومع و حنه ار می هلا ما کحا هک دنافلکم ل سر و ایبنا اذل می وسه بهر هار ناگدنب زا مادکره، فیلاکت و می هلا ما کحا یرجا رد هک دنتمس عطم و دننادی ما هئا دوخ دراد ادخ

¹ 1: هقیلعت، 212 ص، 1 ج، می سانشالله

دادعت بهر می نعید؛ دنانهتفگ ق نلاخلا س و فن ددعب می ضعب و. دشابی می تقولخم می اهن دیشک سفن دادعت بهر ادخ می وسه بهر اهان»

«دشابی مامکد زا می ضعب هنامیکد راتفگ هکلب؛ تسین می نیبندن مومض ترابع نیا، ریدقتل کی لع و. بتقولخم می اهانجا

² «ن دز لوگ؛ ن درک هعدخ»؛ ادخد

رد کار تشا و فیلکت رهاظ بسحب هک دهدی م ماجنا ی لامعا رضد هک دنیبی می سوم تررضد نتخاس؛ تسا مار دل فظ ن آن تشک و ی تشک ندر ب نیب زا؛ تسا مار د، تسا تما هُمه ی ارب هک ی فیلکت اریضق نی رضد تررضد دنیبی می سوم تررضد ی تقو. تسا دنسپان و مور کم مدرم نیب رد اندب ن آ ی هذ و فورعم هب رما هک تسا بجاو **ملاسلا هیلعو هلا و انیبی ی لع** ی سوم تررضد رب، دهدی م ماجنا رضد هفیظو «! هذ ماجنا ار لمع نی ا»؛ [دیوگب و] دراد زابل مع نی ا زا ار رضد [و] دنک رکنم زا نم [و] هذب ماجنا ار تدوخ راک و ت؛ تسین طوبرم و ت هب [هک] مراد ی هار نم»؛ دیوگب هک تسا نی ا [م ه] «م دهدی م ماجنا ار مدوخ راک

ار و باطم دناوتی مذی سوم تررضد رگید دنیبی م رضد تررضد هک دسری می ا هطقه هب ی تقو ادج ار ش هار، دنک دیبأت و ج یحصت ار رضد لامعا نی ا دناوتی مذ می سوم دود فرطن آن زا، در یبذ و ت هذ هعرب ادخ هک ی فیلکت و رب تدوخ ت لاسر هب و ت¹؛ **كَنْبِيُو يَنْبِيُو قَارْفِ اَدَهْ** [دیوگی م و] دنکی م **قَارْفِ اَدَهْ** م همد همد ا، دیدل احبات هک ی یاهر اک نیمه هک تسا نی ا م ه ن م هفیظو! نکل مع تسا هتشادگ **كَنْبِيُو يَنْبِيُو**؛ من از این به بعد همین کارهایی که تابه حال [و در] این دوسه روز [که] با من بودی و دیدی، [انجام می ده م]. دیدی من آن بچه بی گناه را کشتم؛ دیدی من آن کشتی را از بین بردم و در آن منقصت ایجاد کردم؛ دیدی من آن کاری را کردم که در ذهن تو ناپسند افتاد؛ اعمال من از این به بعد هم همین است؛ خاطرت جمع! نه تو توانستی من را عوض کنی، نه من توانستم تو را عوض کنم! تو به راه خودت برو، من به راه خودم.

شلد رد هک ی ماکحا هک تسا نی ا ربمغیب هفیظو ی نعید؛ تسا ی سوم و رضد هب طوبرم هیضق نی ا رضد ی لو. مدرم مومع ی ارب تسا ی ربمغیب نوچ؛ دنک و گزاب مدرم ی ارب، دنکی م ادیبی ی لجت و روهظ دود هب صاصتخا ی حو و دوشی می حو طقف و ا هب و هذش هتخیگنار ی و ت هب مدرم ی ارب و تسین لوسر و ا ریس اذل، دراد [مدرم هُمه ز ا] ی یادج هار رضد نوچ. دنک لقتنم ی رگید هب ار نی ا دیابذ و دراد و ا رومأم و میراد رارق مرکا ربمغیب تعیر شد تحت ام نوچ و. دود دهاوخ ادج ی سوم تررضد ریس ز ا م ه ز ا ی هذ و فورعم هب رما؛ مینکل مع دنا مدرک رما مرکا ربمغیب هک ی فیلکت هب دیاب، مینسه فیلکت نی ا هب رد دیاب ی هانم نی ا هامت و فیلکت و رما و ا نی ا هامت. تسه داهج و ج د، تسه هزور و زامد، تسه رکنم هنوگچ ادخ اب و ا طبر و دهدی م ماجنا راک و حذ هچ [هب] ی سکره مکنیا اما. در یگب رارق ش دود ی اج دشت بحصد لابق هک تسا ی یایاضق همتت هلسم نی ا. تسین طوبرم ام هب و تسین ام هذ هعرب رگید، تسا

راگدروپی یعیر شد و ی نیوکت رما و ا توافقت

میراد هغیر شد هیا رد

ز ا یرشد مپهاوخی م هک میدومرف هکئلام هب ام»؛ **بِنِيطِ نَمَّ اَرَشَبِ قُلْذِ يٰ نَا ۙ كَيْلَمَلَا كَبَّرَ لَاقَ دَا ۙ**؛ **يٰ حَوْرُ نَمِ هَيْفَ تُحْفَنُو ۙ**. میدناسر هامت هب قلخرد تسرد ار و ا می تقو؛ **هَيْفَ تَيُّوَسَ اَذِافَ ۙ**؛ مینک قلخ کماخ ی ارب؛ **ۙ بِنِيطِ جَسُّ هَلَا اَوْ عَقَفَ ۙ**، دیسر تیناسنا ماقم [و] لامک هلحرم هب ی حور و ی مسجل ماکت رظن ز ا و «دیتقیب هجس هب و ا

ی قرف [هلسم نی ا رد] و تسا مار د و تسین زیاج ادخریغ رب هجس هک تشدگ نی ا هب عجار ثحب هک دود ی حور ن آ هب هجس [هکلب]؛ دویب مدآ هب هجس اجنیا رد هک [دش نی ابی] و، تسین کلم و ناسنا نیب دود هذش ی شان اجنآ ز ا و تسا هتفرگ قلعت [ن آ هب] راگدروپ تاذ بناج ز ا **يٰ حَوْرُ نَمِ هَيْفَ تُحْفَنُ ۙ** [اب] دشت بحصد لابق هلسم نی ا [هرا برد]. مدآ هب مذ تسا راگدروپ تاذ هب هجس اذل، **بِنِيطِ جَسُّ هَلَا اَوْ عَقَفَ ۙ**؛ تسا مدرک هکئلام هب لامعتم دناودخ هک ی رما نی ا هک تسا نی ا رد تبحص نام ه؟ یعیر شد رما و ا وزج ای - دشت بحصد ن آ [هرا برد] هک - تسا هینیوکت رما و ا وزج؟ تسا ی رما هچ

¹ 325: ص 2، ج 2، توکلم رار سا. 78. هیا (18) فهک هروس
«دتقا ی یادج و ت و ن نیب هک تسا هدیسر ارف ن آن نامز»
² 72. و 71 هیا (38) ص هروس

ن آسُفند، در یگه قلعته یئیش به ل اعتمه دنوادخه ی نیوکت رما ی تقو هکتسا نیا هینوکت رماوا میتفگ هک روط
 نُکُهل ل وُقین اَ اَّی شَد دَار اَ اَذِ اُ مَرَمَا اَمَنَّا: ی نیوکت رما دوشی م نیا ؛ دنکی م ق قحمه ج راخرد ار عی شد
 ج راخرد ار عی شد ن آ دوخ، در یگی م قلعته یئیش به ی تقو ؛ تسا نیوکت رما راگدرورپ رما¹ . نُکُهل و کُیَف
 نیمز ، «شباب هدوب» ؛ (نک) ؛ [دیوگی م و] نیمز تقلذ به در یگی م قلعته راگدرورپ رما . دنکی م ق قحتمه
 دوجو «شباب هدوب» ؛ (نک) ؛ [دیوگی م و] رمق و س مشد تقلذ به در یگی م قلعته راگدرورپ رما . دراد دوجو
 ق قحت ج راخرد و شباب هدوب» ؛ (نک) ؛ [دیوگی م و] ناسنا تقلذ به در یگی م قلعته راگدرورپ رما . دراد
 ج راخرد عی شدن آ دوخ ق قحت ز ا ت سا ترابعی نیوکت رماوا . دراد ق قحت ج راخرد ، «نکب ادیب

رگا ؟ ت سا [ی نیوکت] مسق نیا [زا] ، «دینک هدجسد مدآ به» ؛ دومرفه مکنلام به دنوادخه هک یرما ایآ
 ار اهنآ ام ، دننک هدجسد مدآ به مکنلام هک میدرک رما ام ی تقو « هکتسا نیا هیآ ی انعم سپه ، ت سا مسق نیا
 ج راخرد ار عی شدن آ ام هکتسا نیا نیوکت ی انعم . رگید ت سا نیا ش یانعم «میدرک هدجسد به روبجم
 ی م هدجسد به رما ار مکنلام ادخ ی تقو نیاربان ی نیوکت رما دوشی م نیا ؛ میروایید دوجو به و مینک ق قحتمه
 و دننقلمه هدجسد به ی هاوخی هاوخ مکنلام ؛ دنکی م ق قحتمه مکنلام رد ار هدجسد هکتسا انعم نیا به ، دنک
 م ه ام هک روطن امه دنکی م ادیب ق قحت ج راخرد ل عف ن آ سفند ، دنشاب هتشداد یرایتخا دوخ ز ا مکنیا نودب
 تقلذ به راگدرورپ رما ؛ میتشادند ی امدار ا و رایتخا دوخ ز ا نامدوخ ندمآ دوجو به و ن دش ق قحتمه ی ارب
 ؛ ندمآ دوجو به ، تفرگ قلعته تارکو و نیمز تقلذ به راگدرورپ رما . میدمآ دوجو به ام و تفرگ قلعته ام
 روطنیا ار ام ، ایادخ» ؛ دننک اهنآ ایآ !؟ دندرک ار چون وچ اهنآ ایآ !؟ دننک اهنآ ایآ دوش تقلذ رده اهنآ ایآ
 نیا به ار ام ؛ بعکم لکش به هنز روایبرد هرک لکش به ار ام ؛ نکذ تسرد روطن آ و نک تسرد
 دوبنر روطنیا !؟ «ت یصوصخ ن آ به هنز روایبرد ت یصوصخ

هطساو اب ای هطساو نودب هک ی تارینتد نیاربان ی نُکُهل و کُیَف ن کُهل ل وُقین اَ اَّی شَد دَار اَ اَذِ اُ مَرَمَا اَمَنَّا
 ی نعید ؟ هدوب روطنیا مکنلام هرابرد ایآ . ت سا راگدرورپی نیوکت رماوا زا ، دنکی م ادیب ق قحت نوک ملعارد
 ؟ دیآی م دوجو به اهنآ رد آنیوکت و هبترمکی هدجسد نیا ، دینک هدجسد مدآ به دوشی م باطخ مکنلام به ی تقو
 ار مکنلام و ت ، ایادخ» ؛ دیوگب [هک] دنامی م ی قاب ناطیش ی ارب ضارتعا ی اج سپه ، دشاب روطنیا رگا
 عجار ار راک نیمه ی تساوخی م بخ ؛ یدروآ دوجو به اهنآ رد ار هدجسد آنیوکت و یدرک هدجسد به روبجم
 رایتخا رد و دوب ی نیوکت هلمسم ، مدادن ماجنا نم هک ی لمع نیا ؟ یدرکن نم به عجار ار چه . ی نکب نم به
 «دوبن نم

دعب . دناوتی مند بخ ، درادرب راب و لیک دصنایدهاوخ به ی غرم ز ا ل اعتمه راگدرورپ رگا ل ائتمب اینم
 لمد ار راب و لیک دصنایدهک میاهداد رارق ی تردق نینچ (ل یفو و رتشد) تاناوید ی ارب ام» ؛ دیوگب ادخ [رگا]
 دصنایدهنم ، هدبرارق همن مرد ار تردق ن آ « [دیوگی م غرم] ؛ ت سا طوبرم چه غرم به بخ ، «دننک
 ن اریط هلمسو ام ، مینک زاورپ نامسا رد مکنیا به دنک فیلکت ار ام ادخ [رگا ای] «مرادی م بر راب و لیک
 . میرادن

ام رد نیوکت تهج ی تقو . دوشی م بترتم هینوکت روما رب هکتسا ی عیرشت رماوا ، رماوا نیا
 هک دنک رما ی اهلئسم به ار ام دناوتی مند ادخ . ت سا هدوهیب و وغل مهن آ رب بترتم رماوا ، دشند مداد رارق
 دنوادخ هک یرما نیاربان ی ت سا مدادن رارق ام رد ار ش تاودا و ت لآ و بابسا و تسینام تردق تحت
 مکنلام ی ارب هدجسد باطخ ی تقو ؛ دشاب ی عیرشت دیاب ، (ن یدجسد هُهل اَوْ عَقَفَ) ؛ ت سا مدرک مکنلام به ل اعتمه
 . دنکی م هدجسد اهنآ ، دیآی م

مکنلام ی ارب [لاصا] ایآ هکتسا نیا دوشی م حرطم اجنیا رد هک ی اهلئسم [ل اح] . دشند هک نیوکت
 عیرشت مکنلام ی ارب ایآ . ت سا هیضق نیا ز ا ی شان دناویدرک اجنیا رد هک ی ت لاکشا ؟ تسیناید تسه عیرشت

1: 121 ص 2، ج ، ن آرقه توکلم روز 82 هُیأ (36) سپه هُروس
 ر ب و «اشباب هدوب و وشب» ؛ دیوگب وا به ، ار ی زیچ دنک هدارا نوچه هکتسا نیا دنوادخ رما ، تسین نیا زجو ت سا نیا «
 «دوبدهاوخ هدوب و دوشی م زیچ ن آ ، راتفگ نیا رتا

دوشی غیر شد، رمانیا که دروا می‌ماکحا و عرش ادخ می‌نعید؛ تسه

هقدص، دیهد ماجنا جد، دیریگب هزور، دیناوخب زامن که ام هر راگدرور پرما دننام می‌غیر شد رماوا [مه] می‌غیر شد می‌هاونام. تسم می‌غیر شد رماوا اهنیا هامت؛ دینک رکنم زا می‌هذ و فورعم هرما، دیهدب ریاسد و دیوشن انغب کترم، دینکن رامق، دینکن رمخ برش، دینکن یزد، دینکن تمهت، دینکن تبیغ؛ میراد ام، دیای می‌هاون و رماوا نیا [می‌تقو]. تسم راگدرور می‌غیر شد می‌هاون اهنیا هامت. دینکن کرتار تامرحم ای رمیغی ملامک هطساو هر ناسنا می‌تقو؛ مینکی مسماسا رماوا نیا رد ار راگدرور پتخلصم و رماوا نیا فیلکت و هر ار زامن دنوادخ دش هجوتم رمیغی سفن زار بارشیا هطساو هر [لائم] و ملامک هطساو ریغ هر دهد ماجنا دیاب، تسم مدرک

دومرفی می‌ملاسا فورعم فراع نآ، می‌برع نیدلای یحم که مدید می‌کم تاحوتق رد: تونق زامن رد نسنلها بخ). دنناوخی م تونق ناشزامن رد مرکا رمیغی مدید می‌افشاکم رد نم زامن رد رمیغی مدید روطنیمه و¹ (دنتشادن تونق، دنادهوب اجنا رد ناشیا که می‌یاجنا لقادح ای دنرادن نامز نآ فورعم می‌املع زا می‌کی شیب مفر² دنرادن ار تاربیکن نآ نسنلها که دنتفگی م ار می‌تاریبکت «؟ دناهتشاد ار تاربیکن نیا و تونق، دنناوخی م زامن می‌تقو مرکا رمیغی که میراد [می‌لیلد] ایآ»: م‌تفگ و نوچ و مدرک لقن و ایاری میضق نم «میراد مه تیاور دنچ و میراد باتک نلاف رد ام، هلب»: م‌تفگ و قباطم، دنادهرک لقن تاربیکن و تونق هر عجار مرکا رمیغی زار اهنآ دوخ که می‌تیاور اب نم هفشاکم نیا، دنناوخی م نلا نسنلها که می‌زامن نیا که درک نشور روطنیا نم می‌اریب لاعتم دنوادخ اذل؛ دمآ رد باتک نلاف و باتک نلاف رد که تسم نآ حیحص زامن و تسم مرکا رمیغی هومرف فالخر ب و ل‌طاب دنادهرو نآ قبط می‌تیاور

ریدقت لاعتم دنوادخ که می‌ناسک می‌اریب؛ درادن باتک هر صاصتخا طقف می‌عرش ماکحا هر ندیسر هر ندیسر می‌اربی نوگانوگ و فالتمه می‌اهار، تسم هومرف ار اهنآ داشرا و تیاده هدارا و تسم هومرف دراد دوجو می‌امیدع تایاکد و رایسب بلطم هیمز نیا رد و دراد دوجو تابعقاو و می‌عرش ماکحا می‌ماهلما ای میونشی م ای مینکی مسماسا ام که دنتسه می‌تاباطخ دوشی م ام هر که می‌عرش تاباطخ نیا می‌تقو. دراد دوجو می‌باطخ نینچ نید رد که دوشی مسمام می‌اریب و مینیبی می‌باتک رد هکنیا ای دوش هکنلام می‌اریب ایآ. می‌غیر شد رماوا دوشی م نیا؛ مینکی مسمام و میوری م شلابند هر، میدرک ساسا ار باطخ رارق ناشدوخ تیعموم رد و رقتسم ناشدوخ ناکم رد هکنلام دینک ضرف می‌نعید؛ تسم روطنیمه مه می‌دیمحت و حببست و عوکر و هجس هرما اهنآ هر لاعتم دنوادخ دینکی مسماسا هبترمکی [که] دنراد، هشد هداد رارق اهنآ هده عرب که می‌لاعفا نآ هر راگدرور پرماوا اب تمحر [و] بادع هکنلام ایآ و؟ دنک؟ دنراد غیر شد ام دننام مه اهنآ و دنتسه روطنیمه هکنلام ایآ؟ دینکی م تکر د

[هدمآ مه] نمؤم تجاد می‌اضق هرما و دراد می‌راتفرگ اجنا رد نمؤم نلاف میونشی م ام می‌تقو، دراد ضرف ای. در ب بیط شیب ار وا دیاب، درادن و راد و تسم ضیرم [که میونشی م]. مینکی م تکر د نینچ ام می‌تقو. دنک لدارش لکشم دیاب ناسنا و هدمآ شیب شیارب لکشم نلاف ای. داد ارش ضرف دیاب [و] نمؤم [تجاد] می‌اضق تسم باجو: دریگی م قاعت ام هر تبسن راگدرور پرماوا، میونشی م می‌زیچ روطنیمه مه هکنلام هر عجار ایآ؛ تسم روطنیا ام هر عجار. مینک تکر د [دیاب و] و زا می‌راتفرگ مفر هقطنم نلاف رد»: دیای م راگدرور پرما هبترمکی [و] دنراد رارق ناشدوخ تیعموم رد اهنآ [می‌نعید]؛ تسم دیاب ار موق نلاف؛ دیابیل هلزلز دیاب نیمز هطقن نلاف رد؛ دیابیل لیس دیاب هقطنم نلاف [رد]؛ دیراب نارا ب، دندهی م ماجنا اهنیا که می‌لامعا و لاعفا «دیرواید تمحر دیاب موق نلاف رب؛ دینک کلاه و راوبش وختسد می‌رگید هون ای تسم مبق نیمه ایآ. دوشی م هضافا اهنآ هر راگدرور پرما هجان زار که تسم می‌سار ب

¹ 435. ص 1، ج 1، می‌کلاما تاحوتقا

² 437 و 436 ص 1، ج 1، نامه

ایبنا طسوت رشبی نطاب و یرهاظ تیاده

میراد ن آرقزا ی ایبا رد

أَنْذُ أَوْ نَاكُو قَوْكَزْلًا عَاتِيًاوَوَأَوَّلًا مَأْفَاوُ تَرَخِلًا لَعَفْ مَهَيْلًا أَيْحَوَّوْ أَنْرِمَادِ نُوْدَهَيْ مُمْنًا مَهْنُلَعَجَوُ

1. (بَن يَدْبَعُ

تسا صخشم راگدروپ تاذ ابی بنطاب ترا هؤخذ، ن آرد و دراد تقد و لمآذی اچ رایسب ایبا نیا رماوا هیضقت حار و هداس نانچن آ، تسا یحو رب لاد هک یرگید تایا و ایبا نیا نید ن ارتقا زا و دیامرفی م ایبا. دراذگی منی قاب ناسنا رد ی امهیشد هنوگچیه ی اچ رگید هک دوشی ملد یبعیرشت

ام رما هطساو هب اهنآ [هک] میداد رارق لمامک و حلاص هب نایاوشیپ [و] همنا ار لسر و ایبنا ام»
«دننکی م تیاده»

مینک انعم میناوتی م وخذ و هب ار رما نیا ام

میداد رارق ی بن ن آ سفز رد ام هک ی ابعیرشت رماوا هطساو هب؛ تسا یبعیرشت رماوا [لوا ی انعم] انعم کید نیا. دهدی م ن اشند مدرم هب ار حلاص و ریخ و دنکی م وگزاب مدرم ی ارب ار تداعسو لمامک هار ماقم هذتسام رما ماقم هطساو هب اهنیا تیاده هک تسا نیا فیرظ و فیطلا و قیقد و مود ی انعم تشپ و رما ماقم رب اگتا و نطاب زا کممک هطساو هب، دننکی م تیاده ار تما اهنیا ی تقو ی نعید؛ بعیرشت هب؛ دوشی م لوسر و ی بن و ی لو نیا سفز رب راگدروپ یحان زا بترم هک [تسا] ی تایاند و ی مرگ مامز و راتفر و لامعا مامز نیاربانب. دنربی م و دنناشکی م لامک ن آ یوسه هب ار مدرم، تایاند ن آ هطساو ن آ هب و دنناشکی م ار مامز ن آ هک تسا یربمغیپ و ی بن نامه تسده هب، ی بن ره تما زا ی درف ره سفز لَعَفْ مَهَيْلًا اَيْحَوَّوْ: بتساجنیا رد هتکذ بخ. تسا (انرِمَادِ نُوْدَهَيْ) مود ی انعم نیا. دنکی م تیاده لمامک 2 «! میداتسرفی حو اهنآ هب ار ریخ روما و تاربخ لعمام»؛ هَوَّلًا مَأْفَاوُ تَرَخِلًا

فالتخم تادوجوم هب راگدروپ رما و یحو ی انعم

رد انعم ن آ دنکی منقرف رگید؛ راگدروپ بناج زا انعم کید لوزن و تحلصم لوزن ی نعید یحو ای دوش عقاو ربمغیپ فرظ رد؛ ن اوید کید فرظ رد ای دوش عقاو ی بن فرظ رد: دوش عقاو ی فرظ هچ ی ایضقت و دیای م صخشد بلق رب راگدروپ یحان زا ی انعم. ربمغیپ تما ریغ زا [یدارفا] فرظ رد ی ارب یحو ی انعم نیاربانب. دهدی م ماجنا ار ن آ، دش هئارا و ا هب هئس ن آ ی تقو؛ دهدی م ن اشند و ا هب ار 3. دنکی م قرفش عون؛ بعیرشت دوشی مود ره و تسا ی کید و ره ربمغیپ و ل سسر و بنز

فالتخم تادوجوم رد ی هلا یحو ی انعم

هک تسا ی تایا ن آ زا هک متفگ لبق زور دنچ هک ی ایبا ن آ! تسا ی بیجع ی لیخ هیضقت کید اجنیا و! تسا ایبا نیا، دنزی م نیمز هب ار ناسنا اعقاو و دنکی م ادج ناسنا دنب زا دنب و دنازلی م ار ناسنا ندب: تسا [ی نیوکت رما تروصه و] روطنیمه هیضقت مه اجنیا رد

1: 141 ص، معیدب هطاسر. 73 هئیا (21) عابینلاا فروس

ن تخادرپ و زامن یراداپه و ریخ روما و. دننکی م تیاده ام نامرف هب هک میداد رارق ی نایاوشیپ و ناماما ار دارفا نیا ام»
«دندوبام ی ارب ناگدننکت دایع زا نایا و میدومنی حو ناشیا هب ار تاکز

2 بخ! دوری مرس دراد یرادقمکی مه اهه لصوصد منکی م لایخ؛ دوشی م لکشم و قیقد دراد یردق کید بلطم هک منادی م رتشیب مه اوحب رگا مدید ی لو؛ میدروای م مه ار ی بنج ل ناسم، [ی ملع] ل ناسم نیا اب م اوت هشیمه هک مدوب نیا رب نامتداع ام. میوشی م در دوز ملحرم نیا زا، دینک تقد ی مک رگا. مینامی م بلطم زا یردق کید، مورب ایاضق ن آ غارس

ی یاجنا ات ار بلطم منکی م ی عس ن م هتبل. دروخی م اهه بلط ام بوخ درد هب رتشیب، میوگی م ن م هک ار ی بلطم نیا مچرگ متفگ [لایق] ی تقو کید. میاهدرک هدافتسا ناگزر بزا ام، منکی م ضرع ن اتتمدخ هک ار ی بلطم نیا. مرواید نییاد مناوتی م هک مه ار نیا «! تسا مدوخ لام، م اهتفگ ی دنری و دنرچ ره؛ م اهتفگند مدوخ شیپ زا، م امدن ی بوخ فرح ره ن م، ن اجاقا»: م تسین نامدوخ لام؛ میاهدرک هدافتسا ناگزر بزا ن آ

3. 252- 246 ص، یحو قفا هب دوش عوجر رتشیب علاطا تهج

1. ﴿ارْیَمِدَّتْ اَهْنُرَ مَدْفَلًا وَقَلًّا اَهْبِیَّاعَ قَحْفَ اَهْبِیَّافٍ اَوْ قَسَفًا اَهْبِیْفَرْتُمْ اَنْرَمًا مَّیْرِقًا لِهَیْذُنَا اَنْدَرًا اَذَاوُ﴾
 هیضقه چومخه به ام زارتهه یسکه هچ؛ میدلب ارش هار) مینک کلاه ار ی موقه مینک مدارا ام ی تقو»
 روما و شیعته و شیعلابنده به و دنافرتمه هکی ناسکه به (هدما رما اجنیا رد) مینکی م رما (!؟ دراد علاطا
 تیصعم و مانگ دیوربه: دراد دوجو اهنأ رد تیصعم یارب ی گداما و هنیمز و دنتسه تیصعم و یویند
 «! دینک تفلاخمن ناتنامز ربمغیب اب و دینک

ر ه رد [ام] ن دشد دراو هک تسای یاهزیچ نأ زا اهنیا تروصد ره به و تسای بیجعه ایآ ی لیخ
 دراد لابنده به ی بلاطم ش هیضقه

مینکی م ایهم ارش بابسا، تفرگ قلعت موقه نأ کلاه رب ام تبشم و مدارا ی تقو: ﴿اَهْبِیْفَرْتُمْ اَنْرَمًا﴾
 ش بابسا، دناسر به مدنن کیه به ار یریدخ دهاوخب ادخ ی تقو؛ تساجنیا 2 ﴿بَابِاسَا اَیْه اَرِیْخُ دَبْعِبُ اللّٰهُ دَارَا اَذَا﴾
 ی صخشه جوتمه ار یرشد دهاوخب ی تقو؛ تسده مه فرطن آزا. دهدی م ماجنا مدنن آ و. دنکی م هداما مه ار
 كَبْرَ لَاقِ دَاوُ اَیْآ ی دَعْبِل حَارْمَ هَبْ هَك تَسَا ی بِلَاطْمَ اَجْنِیَا رَد رَگَیْدَ لَآد 3. دنکی م هداما مه ارش بابسا، دنک
 نامحر دونج و س یلبا دونج روطچ هک میسری م اجنیا به ی دعبل حارم نأ [رد]. دوشی م طوبرم 4 ﴿هَكْ كَلْمَلَا
 تسد به تسد دیاب لماع رد لء و بابسا روطچ، دهد ماجنا ی لماع دهاوخب مدنن رگا. دنتسه تکررد
 و تکررد لاح رد اهنیا مامت. دهد ماجنا رشد لماع کیه ای ریخ لماع کیه مدنن نیا مکنیا ات دزهد به رگیدمه
 دنتسه ل اعفنا و لعف

ش یانعم! مینکی م داجیا تما نأ رد مانگ به لیم و هنیمز ی نعیه «مینکی م رما ام»، ﴿اَهْبِیْفَرْتُمْ اَنْرَمًا﴾
 عورش اهنیا و دوشی م ادیبلیم؛ ﴿اَهْبِیْفَ اَوْ قَسَفًا﴾، دشد هداما هنیمز و میداد ماجنا ار راک نیا ی تقو. تسای نیا
 !ندرک مانگ به دنکی م

بنابر این می بینیم امر و وحی یک معنا پیدا می کند و می شود «تکوین». ما در اینها زمینه قرار
 می دهیم؛ شعور و ادراک و میل گناه قرار می دهیم؛ اینها به دنبال گناه می روند ی م مانگ؛ ﴿اَهْبِیْفَ اَوْ قَسَفًا﴾
 ؛ دوشی م زاب اهنیا ریمدته یارب ام تسد رگید لآد [ی نعیه]؛ ﴿ارْیَمِدَّتْ اَهْنُرَ مَدْفَلًا وَقَلًّا اَهْبِیَّاعَ قَحْفًا﴾. دننک
 ام رد به مدرم نیا، میهد ماجنا ی لماع میتساوخی م رگا ل احهبات 5. ن در بنیدزا و ندرک هنوراو ی نعیه ریمدته
 ، ی هانگ هچ به. میاهدادنن ماجنا ی لعف زونه؛ میاهد رکن مانگ زونه ام ایادخ» [دنتفگی م و] دندروای مرد ار
 هممه رگید، دندرک مانگ نانشدوخ تسد اب اهنیا هک لآد «؟ ی اهدرک روطنیا ار ام ی باتک و باسد هچ به
 تسای تسیند و رابن امه هک لوق»؛ ﴿لَّ وَقَلًّا اَهْبِیَّاعَ قَحْفًا﴾. دیای م دنب اهن ابز هممه و دوشی م متسب اهن اهد
 و دیوربه دینک تکررد، ی لع ای: میتسرفی م ار هکلام؛ ﴿ارْیَمِدَّتْ اَهْنُرَ مَدْفَلًا﴾. «دوشی م قحمه اهنیا به
 دیسرب ار ناشباسد

تسای فرط مادک به ش لیم و دنکی م راکهچ دنیبیه؛ دشابش دوخ سفن بظاوم ی لیخ دیاب ناسنا اذل
 مدأ! تسای مهم ی لیخ هیضقه [نوج] «نادرگرب، ی داد رارق [تسمد] نیا به ار ام لیم رگا! ایادخ»: دیوگب
 دشاب عجم ش ساو د ی لیخ دیاب

6 دَرَبَ نَاکَاپَ اَنْعَطَ رَدْنَا ش لیم *** دَرَدَ سَکَ هُدْرَپَ هَکَ دَهاوْخَ اَدخَ نَوجَ

1: 360 ص، 4 ج، نأ رقه توکلم روز. 16. اَیْآ (17) ءار سا فرود
 رما تفلاخم و قسفا اب ات مینکی م رما اهنأ نیفرسم و نیز واجتمه به، میزاسد کلاه ار ی امیر قلها میهاوخب ام هکی نامز و»
 ی م کلاه ی لکبه ار ناشیا سپ؛ دوشی م قحتمه اهنأ به بادع هملکت تروصن یارد؛ دننک لودع قدزا، امیرق نأ رد ام
 «مینک

2، ن ساحملا به دوش عوجر. دنیامنی م دیبأت ار نأ نومضم هک دشابی م ی تایاور زا متفرگرب هکلب تسینت یاور ص ن ملاک نیا
 (قحمه) 203 - 200 ص، 1 ج

3. 452 ص، 2 ج، ی فاکلا به دوش عوجر

4. 71. اَیْآ (38) ص فرود

5. 318 ص، نأ رقا ظافلا تادرفم به دوش عوجر

6. 23. ص، لوا رتفد، (ی ناخریم) ی ونعم ی ونثم؛ 39 ص، لوا رتفد، (ی دزی ردآ) ی ونعم ی ونثم

هک دنکی م یراک]، دنک بارخ ار ش راک و درید ار ش یوریا و دَرَدب ار یسک هَدِرپ دهاوخ اذخ رگا
ی م هنعط ناکاپ هب» [دیوگی م و] دیای م تریغ رس هب مه اذخ! ناکاپ هب ن دز هنعط هب دنک عورش [وا
«!؟ی نز

رغ، ن دز قذ هب دندرک عورش و دندز هنعط ناکاپ هب و دندرک هرخسم ار ایلوا و ایبنا هک ی دارفا
ربخ رگا؛ درادن ربخ ش دوخ ادخه دنب! دسری م اجک هب دراد ن اشراک مینادب دیاب، ن درک رخسمت و ن دز
!؟ تفری م هیضه نیا ل باند هب رگم! تاهیه، تشاد

[هکنیا] و بلاطم نیا نتفگ فرصد لا و میریگی ی لمع سرد هک تسا نیا بلاطم نیا زا روظنم
ی اهجیتدی لیخ، دوشل قنتم ن م هب امش زا و امش هب ن م زا [ی بلاطم و] مینک هتشانبا نامنهد رد ی لئاسم
مینک هدایین نامدوخ رد ار اهینیا [دیاب]؛ درادن

ی هجو تو و اکیبل لاد، تشاد ی بوخل لاد؛ میدوب س و نام ی لیخ و ا بام هک دوب ن ادنمتدار ازا ی صخش
هک ی یاهت بحد اب درکی م لابق هک ی یاهت بحد: دوشی م ضوع ش تایصوصخ دراد مک مک مدید. تشاد
هکنیا لثم! دادیبدادی [متفگ]. تسا مدرک ریغت ناگزب اب ش ملاک ن حط، مدرک ادیب توافه دنکی م ن لاا
و رخسمت هب هیضه مک مک، ملاک ن حط ن آ زا؛ تشنگ رگید راقمکی! تسا هدیسر اقا نیا ریمدت تیوب
هب درک عورش؛ [تسا هدیسر ش تقو] تسا ن تفر هداما رگید ن لاا! هب هب مدید! تشگر بی خوش و آزهتسا
ص خر م رگید ادخه دنب نیا هکنیا لثم مدید ن م اجنآ - دیسانشی م ار و ا مه امش هه -! آزهتسا و رخسمت

1! ﴿رَبِّصْمًا سَبَّوْا﴾ (مَنْهَج لَأَل)؛ تفر هک تفر؛ دش م هر وطن بمه و تشنگدی مکت تدم. تسا

دَرَدب ناکاپ هنعط ر دنا ش لیم *** دَرَدب س ک هَدِرپ هک دهاوخ اذخ نوچ

سَقَدن نابویعم بیع رد دنز مک *** س ک بیع دشوپ هک دهاوخ اذخ رو

دنک یراز بناج ار ام لیم *** دنک یراین ام هک دهاوخ اذخ نوچ

تسوا ن ایرب و ا هک ل دنویامه ی ا *** تسوا ن ایرگ ن آ هک ی مشچ کُخ ی ا

2تسیاهدنیکر ابه ن بیرخا درم *** تسیاهدنخ رخا هیرگ ره س پزا

تفأر و ت محر لاد دوشی م ادیب ناسنا ی ارب هک ی ئاکب لاد! تسا ی بوخ زیچ ی لیخ هیرگ
تسا هدمآ سفن رد هک تسا راگدروپ

ربکا ی لع ترصد هضور

تسا ربکا ی لع ترصد هب ق لعتم؛ تسا متشه زور

ادهشلا دیس تبیل ها زا هک ی یاقا ن آ ربام م لاس»³؛ **ل یلس ریخ ل سن ن م ل یتقل وا ای ک یلع م لاسلا**
«دمآ ل نادت داهش هجرد هب تبیل ها هه مه زال بق

رد، مدید م لاسلا هیلع ادهشلا دیس تبیل ها و باحصا هب عجار خیراوت و رایخا رد ن م هک روطن آ
زا هک ی تاملک زا. تسا م لاسلا هیلع ادهشلا دیس زا دعب ربکا ی لع ترصد تیعقوم و ماقه اروشاع ن ایرج
ی لیخ ترصد ن آ؛ مینک هداقتسا ار بلاطم نیا میناوتی م، هدمآ ربکا ی لع ترصد هب عجار ترصد ن آ
دنتشاد ماقه

هدنامدی قاب س کچیه باحصا زا رگید و دندش دیهش باحصا هه هکنیا زا دعب میراد [خیراوت رد]
مامت رد. تساوخن ادیم هزاجا و دما م لاسلا هیلع ادهشلا دیس تمدخ، تبیل ها اب دندوب ترصد طقف و دوب
ترصد، تبیل ها زا هچ باحصا زا هچ، دریگب هزاجا هک دما ادهشلا دیس ش بی س کره اروشاع هیضه
ی [لع] ترصد هکنیا ضحم هب میراد ربکا ی لع ترصد هب عجار ی لو؛ دادن هزاجا و دومرف راکننا ادتبا
مدیدن م اجچیه رد؛ تسا بیج ی لیخ هیضه نیا «اورب»؛ دومرف و درکنل مات [ادهشلا دیس]، دما [ربکا
«ن کرصد»؛ دنشاب هتفگ ترصد هک

1. 162 و 12 هجری (3) نارمعلأ هروس و 71 هجری (39) رمز هروس: زا س ابثقا

2. 23 ص، لو ارتقد، (ی ناخریم) یونعم یونثم

3. 73 ص، 3 ج، لابقلا؛ 487 ص، ربیکلا رازملا؛ 293 ص، رنازلا حابصم

«مشاب سکنیلوا هدب مزاجا. هدش گنت مسفند رگید! ردپ ی ا» : ماسلا هیلع ادهشلا دیسد تمدخ دمآ ترصد «نک تکرده» : دیامرفی م دعب «درک ای انا دیما مانگت ترصد¹؛ **سین یا رظنه هیلا رظنف**» : میراد : دناوخی م ار هیأ نیا ماسلا هیلع ادهشلا دیسد. دیایی م [ربکا ی لع] ² **لله أو ضعب نم انهضعب اهیرد * نيمعلأ ی لع نزمعل اعو مهیریا ل اعو اخونو مءاء ی قفصاً لله انیا**

دندرکی م کسمت نآرقزا ای هیأ هب ناشدوخ تماما تابثا یارب ماسلا مهیلع همئا ی تقو هک ای هیأ تیشم و تحلصم رگا ی نعید! تسا تماما ماقم، ربکا ی لع ترصد ماقم ی نعید³. دندناوخی م ار هیأ نیا، دسرذ تماما هب ادهشلا دیسد زا دعب ماسلا هیلع داجسد ماما نیسحلا ن ب ی لع هک تفرگی م قلعت راگدرورپ دیسری م ربکا ی لع ترصد هب تماما

دیامرفی م ماسلا هیلع ادهشلا دیسد فرطنیا زا، دنکی م تکرده فرطنیا زا **و کلبوسرب اقطمه و اقلذ و اقلذ س اتلا هبشاً ملاغ مهیلا زرب دقف موقلا علاوه ی لع دهشا مهلا** **4! ههجو ی لا انرظنه کعبید ی لا انقنشا اذا انک**

،امسج، تر بمغیپ هب نیمز یور دارفا مامت زا هک دنکی م تکرده دراد ی ناوچ شاپ دهاشد و تایادخ» ی م رظن ناوچ نیا هب، میدانقای م ربمغیپ دای هب ام تقو ره. تسا رتکیدز ناقتنه و اقلذ، اقلذ، اهور «میدرک»

رفت تسبیودصد میراد خیراترد! دیرفا ای اعقاو اروشاع زور رد ماسلا هیلع ربکا ی لع ترصد یارب هک ی عاجشد دارفا! دنیوگی م «زرابم» ی سک هچ هب دینادی م! تخادنا تکلا هب ار نیزرابم زا ار همهل و ازادانیب ار ریشمشد ترصد هکنیا هن. دنیایی م [نادیم هب] هرفنکت و ی یاهنت، ی سک اب هلیاقم ی م کتکت ی نعید، درب نید زا ار زرابم رفت تسبیودصد ترصد [هکلب]؛ درب نید زا [ی عمج روطه]؛ دربی م نید زا ار اهنأ ترصد، دندما

نیا زا، تفر لایب دعسرمع رگشلا هلماد و ادص [هکنیا] ات؛ هبم ل تقنم هرتک نم س اتلا جض ی تد» ترصد ی تقو دینیبب امشد تقوناً «دنوشی م لصاو منهج هب ربکا ی لع ترصد هطساو هب هک ی دارفا رده!؟ دنکی م هچ و اب رگشلا نیا، دتقیب بسا یور هب ی تقو، دهدب ماچنا ار لمع نیا رگشلا نیا اب ربکا ی لع «! دندرک هکتهکت ریشمشد اب [ار و]؛ ابر! ابر! مهفوئیسب مو عطق»

ت، تشاذگی ی لع تروصد هب تروصد. دومذ دهاشم ار لاد نیا، دودخ ناوچ رسد ی لایب دمآ ترصد : تشادریب نامسا هب رسد

ایندلها و ایند رسد ربکاخ، ی لع ی ا و تزا دعب؛ **عافعا کدعب ایندلا ی لع، کولتق اموق الله ل تق** «!داب»

ت م ح ز ادخ، دعسد رسد ی ا؛ **ی م ح ز ت ع ط ق ا م ک ک م ح ز الله ع ط ق**! دعسد ن ب رمع ی ا» : دنزی م ادص «ی درک ع ط ق ا ر م ح ز هک روطنامه، دنک ع ط ق ا ر

ت، تسینت تکرده ل باق، هدش مراهپر اب هک ی ندب!؟ دروایب روطچ؛ دروایب مرد مایخ هب ار ی لع دهاوخی م : دنزی م ادص. دروایب اهننت دناوتی م ذ

¹ 113 ص، فوهللا

² 321 ص، 15 ج، ی سانشما. 34 و 33 هیأ (3) نارمعل آ هروس

دنتسه ی اهیرذ اهنأ، نایملا عربار نارمعل آ و میهاربال آ و حودو مدآ تسا هدیزگرب دنوادخ اقد»

«تسا میلع و عیمسد دنوادخ و (دنتسه سنج ک ی زا ی گمه) دنگد ضعب زا ی ضعب هک

³ ی لع تمامای ف دشر تسلا؛ 280 و 170 - 168 ص، 1 ج، ی شایعلا ریست؛ 123 ص، 1 ج، تاراغلا هب دوش عوجر 3

113 ص، تاتایلا ل یوأت؛ 30 ص، 1 ج، ماسلا مئاعد؛ 109 ص، ماسلا هیلع بلاطی ب ن ب

⁴ 279 ص، مومهملا سفند

¹ «دیرادر پاره‌ی اعد و دیباید مشاهی ندن اناوچ ی ا؛ مکاخا اولمحا و اوّمده! مشاهی ندن ایتفای»
³ ﴿نُوَلِّقْنِي بِأَلْفُمْ يَا دَمَحْمَلْ آ²﴾ اوْمَلْظَنْ يَدَلَّا مُلْعَيْسَوْ

!الله ايراهطلا ايتييلها و دمحم قحيد كو جرد و كميسقذ و كو عدنو مهللا كمساي
ميارج عيمجر بوقع ملق. ربم ايند نيا زا ياهديزرمايد ار اما تزرمايد و شخبب ار اما! اراگدرورپ
امر فم بيصني دناشت عافش زا ترخا رد و تبيلها ترايز زا ايند رد! اراگدرورپ بشكب ام لامعا
بوكرسد ني فلاخم و رافك. نك تياند ترصدن يملسم و ملاسا. راذگماو دوخه اير اما تانا زا ي نا
نامز ماما جرف رد. زرماييد و شخبب اهنأ ي اتوم. نك تياند عافش نيملسم ياضرم! اراگدرورپ. امر فم
هدبرارق ترصدن آي قيقد و ي عقاو نيرظنم زا ار اما. امر فم لي جعد ملاسلا هيلع
ن امزلا بحاصد انلاوم جرفي فمهللا ل جع و هلا و ي بنلاب.

دمحمل آ و دمحم ي اعدل صد مهللا

¹ ص 2، ج 2، س لاجملا تبلست؛ 113 ص، فوهللا؛ 36 - 34 ص، 2 ج، ي مزاراوخ، ملاسلا هيلع نيسحلا لتقم: زا ذوخام
رد اصم رد فالاتخا يرد قاب. 313 - 311
² 330 - 318 ص، 15 ج، ي سانشم اما هبدوشد عوجر ملاسلا هيلع ربكا ي اعد ترصدت داهشن و ماريپ رتشيد علاطا تهج
³ 227. هيا (26) عار عشد فرودس